

Hallintovaliokunta
hav@eduskunta.fi

Viite: Lausuntopyyntöne 21.2.2020

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAIKSI HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELYSTÄ
MAAHANMUUTTOHALLINNOSSA JA ERÄIKSI SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI (HE 18/2019 VP)

Eduskunnan hallintovaliokunta on viestissään pyytänyt Suojelupoliisilta kirjallista lausuntoa otsikossa mainitusta hallituksen esityksestä. Hallintovaliokunta on pyytänyt Suojelupoliisia arviomaan, onko sisäministeriön maahanmuutto-osaston toimittaman vastineen pohjalta saavutettavissa Suojelupoliisin kannalta toimiva lainsäädäntö.

Pyydettyä lausuntonaan Suojelupoliisi esittää kunnioittavasti seuraavaa:

Sisäministeriön maahanmuutto-osasto toimittanut 24.2.2020 Suojelupoliisille luonnoksen vastineeksi hallintovaliokunnalle. Vastineessa on huomioitu perustuslakivaliokunnan lausunto 7/2019 vp sekä muu lausuntopalaute. Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan esittänyt useita huomioita, joiden huomioimisen se on katsonut olevan edellytyksenä, jotta lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Suojelupoliisi katsoo, että vastineluonnoksessa esitetyt pykälät ja lain rakenne kokonaisuudessaan eroavat huomattavasti siitä, mitä hallituksen esityksessä 18/2019 vp on ehdotettu.

Perustuslakivaliokunta on pitänyt lausunnossaan PeVL 7/2019 vp ongelmallisenä ja epätydyttävänä sitä, että hallituksen esitykseen sisältyviä lakiehdotuksia joudutaan laajasti täydentämään ja korjaamaan eduskuntakäsittelyssä. Perustuslakivaliokunta on aikaisemmin pitänyt välttämättömänä ja hyvään lainsäädäntötapaan kuuluvana, että etenkin silloin, kun laajakantoiseen hallituksen esitykseen esitetään tehtäviksi hyvin merkittäviä ja esityksen perusratkaisuihin olennaisesti vaikuttavia muutoksia, asian valmistelu osoitetaan valtioneuvoston tehtäväksi. Suojelupoliisi kiinnittää huomiota siihen, että sen näkemyksen mukaan nyt tehdyt muutokset eivät ole teknisluontoisia, vaan kohdistuvat hallituksen esityksen perusratkaisuihin. Suojelupoliisin näkemyksen mukaan käytännön soveltamisen kannalta voi lisäksi muodostua ongelmalliseksi, että soveltamisohjeeksi tarkoitetut hallituksen esitykseen sisältyvät säännösten yksityiskohtaiset perustelut nyt tehtyjen muutosten johdosta laajalti raukeaisivat.

Suojelupoliisi on korostanut asiasta antamissaan lausunnoissa, että maahanmuuttohallinnon henkilötiedoilla on erittäin tärkeä merkitys kansallisen turvallisuuden suojaamisessa. Suojelupoliisi on tämän vuoksi pitänyt välttämättömänä, että kansallisen turvallisuuden suojaaminen nykyistä ulkomaalaisrekisterilakia vastaavalla tavalla säädetään yhdeksi henkilötietojen käsittelyn ns.

alkuperäiseksi käyttötarkoitukseksi. Tämä lähtökohta on säilytetty vastineluonnoksessa.

Toimitetussa vastineluonnoksessa on sen sijaan esitetty eri vaihtoehtoja siitä, miten Suojelupoliisin tiedonsaantioikeus toteutettaisiin. Suojelupoliisi tuo esiin, että esitetyt mallit poikkeavat huomattavasti voimassa olevasta lainsäädännöstä ja aikaisemmassa vaiheessa esitetystä, eikä Suojelupoliisi voi annetussa aikataulussa tehdä kattavaa arviointia siitä, miten pykäläluonnokset toimisivat käytännössä. Suojelupoliisin arvion mukaan vastineessa esitetyt ratkaisut voivat muodostua ongelmallisiksi kansallisen turvallisuuden suojaamiskyvyn ylläpitämisen kannalta. Nämä epävarmuudet liittyvät esimerkiksi tiedonluovutus- ja saantisääntelyyn ja poliisi käsitteen ristiriitaiseen käyttöön vastineessa (vastineluonnos s. 8).

Mikäli hallintovaliokunta katsoo, että edellytykset asian käsittelyn jatkamiselle ovat olemassa, tulee Suojelupoliisin näkemyksen mukaan esitettyjen muutosten vaikutusarviointi toteuttaa harkiten ja yhdessä lain soveltamisalalla toimivien viranomaisten kesken. Hallituksen esityksessäkin todetusti maahanmuuttohallinnon erityispiirteinä on monet sen parissa toimivat viranomaiset. Tämän vuoksi viranomaisten tiedonsaantitarpeet on huomioitava kokonaisuutena.

Suojelupoliisi katsoo, että mikäli viranomaisten mahdollisuudet tehdä yhteistyötä maahanmuuttoon liittyvissä asioissa heikentyvät, tai tiedonvaihto joltain osalta vaikeutuu, voi tällä olla merkittäviä kielteisiä vaikutuksia muun ohella myös kykyyn suojata kansallista turvallisuutta.

Ylitarkastaja

Antti Wahlroos